

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเก่าวัดหนองพุทธรังษการ ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
ชื่อนักศึกษา	นายมนโห กสิณทอง
สาขาวิชา	โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์
ภาควิชา	โบราณคดี
ปีการศึกษา	๒๕๓๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงลักษณะรูปแบบ เรื่องราว กำหนดอายุ คติในการแสดงออก และวัฒนธรรมที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเก่าวัดหนองพุทธรังษการ ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยนำไปเปรียบเทียบกับจิตรกรรมฝาผนังแห่งอื่นโดยเฉพาะจิตรกรรมฝาผนังที่มีการเขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และสอบถามความถูกต้องจากหลักฐานทางด้านเอกสารที่มีความกล่าวอ้างอิงถึงทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งในการวิจัยได้แบ่งเนื้อหาที่สำคัออกเป็น ๗ หัวข้อด้วยกัน คือ บทนำ ที่กล่าวถึงที่มาของการเลือกหัวข้อวิจัย หัวข้อที่ ๒ กล่าวถึงภูมิหลังวัดหนองพุทธรังษการและบริเวณใกล้เคียง หัวข้อที่ ๓ กล่าวถึงการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเก่าวัดหนองพุทธรังษการที่ผ่านมา หัวข้อที่ ๔ กล่าวถึงที่ตั้งประวัติช่างผู้เขียน เรื่องราวและลำดับภาพ และเทคนิคจิตรกรรม หัวข้อที่ ๕ กล่าวถึงวัฒนธรรมทางด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้ หัวข้อที่ ๖ เป็นการวิเคราะห์ถึงคติในการแสดงออกของเนื้อหา กำหนดอายุ และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากจิตรกรรม และหัวข้อสุดท้ายเป็นการสรุปผลและเสนอแนะ ทั้งนี้ จากผลของการวิจัยสรุปได้ว่า จิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้เป็นจิตรกรรมที่เขียนขึ้นหลัง พ.ศ. ๒๓๓๒ แต่ยังคงอยู่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อันมีการนำลักษณะ รูปแบบ และเนื้อหาของงานที่เป็นที่นิยมกันในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงสมัยเดียวกันไปเขียน พร้อมกันนั้นได้มีการนำเอาเรื่องราวของชุมชนที่จิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้ตั้งอยู่ และชุมชนบริเวณใกล้เคียงเขียนเสริมเข้าไปเป็นส่วนประกอบของภาพด้วย

Part 5 Cultural evidences

Part 6 Interpretation on iconography, dating and culture

Part 7 Conclusion and assumption

The research's result has been suggested that the mural painting inside the ancient ubosoth of Wat Nor Phuthang Kura is dating later 1829 B.E. in the reign of King Rama III, Ratanakosin period. Its design and iconography derived from traditional style that has been popular in Bangkok and perimeter at that time. Nevertheless the magnificent of the mural painting at this site is the local way of life that included in traditional style.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กิตติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้รับความสนับสนุน ความช่วยเหลือ และความร่วมมือตลอดจนกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่ายและหลายท่าน ทำให้การศึกษาวิจัยสำเร็จด้วยดี โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโมลิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน คือ รองศาสตราจารย์เสนอ นิลเดช คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรและรองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สุรียวุฒิ สุขสวัสดิ์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ชี้บปรึกษา และตรวจแก้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างกรเขียนวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด

ขอกราบหมั้นสักการท่านเจ้าอาวาสวัดหนองพุทธรังษี ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และพระภิกษุภายในวัดทุกรูป ที่อำนวยความสะดวกวาทะทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัยไม่ว่าจะเป็นด้านข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัด ด้านอาหารการกิน และด้านการบันทึกภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเก่าและศิลปะโบราณวัตถุสถานภายในวัด

ขอขอบพระคุณและขอบคุณในความช่วยเหลือและความเอื้อเฟื้อในหลาย ๆ ด้านของพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมในความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือ นางสาวศรียุทธพร วัฒนทอง และนางวิไลชนี โพธิ์สุนทร ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่กรุณาสละเวลาออกสำรวจและจัดหาพาหนะในการสำรวจในบางครั้งคราว นางสาวอนงค์ หนูแบน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ชานาไทย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และนายประพันธ์ สุวรรณวิษ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อในด้านที่พัก อาหารการกิน และพาหนะในการสำรวจและบันทึกภาพที่วัดหนองพุทธรังษี นายวิจารณ์ พิศาลผล นิสิตปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ช่วยเหลือในการบันทึกภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเก่าวัดหนองพุทธรังษี นายสมเกียรติ วัฒนศักดิ์ประกาศ นักศึกษาเก่าคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ช่วยเหลือในด้านการสำรวจและจัดทำแผนผังประกอบวิทยานิพนธ์ นางสาวเด่นดาว ศิลปานนท์ ฝ่ายบริการการศึกษาและประชาสัมพันธ์

สัมพันธ์ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นางสาวเสริมกิจ เพชรมาก ฝ่ายกิจการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติภูมิภาค กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และนายสมเกียรติ เจริญผล ฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี กรมศิลปากร ที่ช่วยเหลือในด้านการจัดเตรียมต้นฉบับ นางสาวพัชรินทร์ สุขประมุข ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และนางจารุณี อินเฉ็ดฉาย ฝ่ายบริการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ ที่กรุณาให้ยืมต้นฉบับวิทยานิพนธ์เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการวิจัย นางสาวศพร พิลาวุธ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ช่วยเหลือในด้านการจัดทำรูปเล่มและบันทึกข้อมูลในการสำรวจ นางสาวปรารถนา มงคลธวัช นางสาวจันทร์รา จันทร์จินดา นายชัยยศ เจริญกิจจากร และนางอรุณี มาวิชัย เจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ที่ช่วยเหลือในด้านการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม นางสาวประไพสสร โพธิ์ศรีทอง ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่ได้ช่วยเหลือในด้านการแปลบทความเป็นภาษาอังกฤษ นางสาวอานวย ศรีสุวรรณ ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ที่ได้ช่วยเหลือด้านการจัดพิมพ์คำบรรยายแผนผังประกอบวิทยานิพนธ์ นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ นางสาวสงฆ์หล้า โสมนัส และครอบครัว ที่ได้ช่วยเหลือด้านการจัดพิมพ์คำบรรยายภาพประกอบวิทยานิพนธ์ และเชื้อเพื่อด้านที่พัก อาหาร การกิน พาหนะในระหว่างการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ อีกหลายท่านที่มีได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ ที่ได้กรุณาถามไถ่ถึงความก้าวหน้าในการจัดทำวิทยานิพนธ์และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระธรรมคุณาภรณ์ (โพนบูลย์ กตบุญโญ) เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรีและเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัยที่ได้สนับสนุนและส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุนทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยมาทุกด้านด้วยดีเสมอมา ไว้ในโอกาสนี้ด้วย